
Posiedzenie Rady Naukowej IBL PAN z 28 czerwca 1957

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce
literatury polskiej 49/1, 327-331

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

IV. K R O N I K A

POSIEDZENIE RADY NAUKOWEJ IBL PAN

z 28 czerwca 1957

W dniu 28 czerwca 1957 odbyło się pierwsze posiedzenie nowo wybranej Rady Naukowej IBL. Zgodnie ze statutem, uchwalonym przez ustępującą Radę Naukową, w skład nowej Rady weszły następujące osoby:

1) historycy literatury — członkowie Polskiej Akademii Nauk: prof. prof. Julian Krzyżanowski, Stanisław Pigoń, Kazimierz Wyka i Stefan Żółkiewski;

2) przedstawiciele samodzielnych pracowników nauki IBL, wybrani przez ogół tychże pracowników: prof. prof. Maria Dłuska, Alodia Gryczowa, Zenon Klemensiewicz, Władysław Kuraszkiewicz, Maria Renata Mayenowa, Tadeusz Mikulski, Henryk Markiewicz, Leon Płoszewski, Henryk Wolpe, doc. doc. Maria Janion, Witold Suchodolski i Maria Żmigrodzka;

3) przedstawiciel pomocniczych pracowników nauki IBL, wybrany przez ogół pomocniczych pracowników: mgr Edmund Jankowski;

4) delegaci uniwersyteckich katedr polonistycznych: prof. prof. Zdzisław Libera i Zofia Szmydtowa (Warszawa), prof. Wacław Kubacki i doc. Tadeusz Ulewicz (Kraków), doc. Bogdan Zakrzewski (Wrocław), prof. Bronisław Nadolski (Toruń), prof. Jan Dürr-Durski (Łódź), prof. Janina Garbaczowska (Lublin — UMCS), prof. Czesław Zgorzelski (KUL), prof. Roman Pollak (Poznań) oraz przedstawiciele: wyższych szkół pedagogicznych — doc. Jan Nowakowski, *Słownika pczaji i prozy Adama Mickiewicza* — prof. Konrad Górski, Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza — doc. Eugeniusz Sawrymowicz.

Powyższy skład Rady Naukowej — jak wyjaśnił prof. Wyka — może ulec rozszerzeniu zgodnie ze wskazaniami nowego statutu, który choć jeszcze nie zatwierdzony formalnie przez PAN, musi stanowić na razie podstawę działalności Rady Naukowej i całego Instytutu.

Głównym punktem porządku obrad było przeprowadzenie wyborów do władz naczelnych Instytutu, tj. Rady Naukowej i Dyrekcji.

Do komisji-matki — na wniosek prof. Janiny Garbaczowskiej — zebrani powołali prof. prof. Konrada Górskiego, Zenona Klemensiewicza, Wacława Kubackiego, Zdzisława Liberę i Czesława Zgorzelskiego.

Obrazy komisji-matki trwały dość długo, gdyż — według słów jej przewodniczącego, prof. Zenona Klemensiewicza — komisja doceniała wymowę społeczną aktu wyboru nowych władz oraz jego doniosłość dla dalszego rozwoju Instytutu Badań Literackich.

„Wszyscy zdajemy sobie sprawę — mówił prof. Klemensiewicz — że nie wszystko w przeszłości Instytutu było takie, jakby sobie czasem większość

zainteresowanych polonistów życzyła, że narastała tutaj pewna krytyka postawy i poszczególnych pociągnięć. Z drugiej strony, widziało się wielkie osiągnięcia, zdobycze i ważną w dziejach ostatnich kilkunastu lat pozycję Instytutu Badań Literackich, pozostającego pod kierunkiem pewnych osobistości, które wchodziły w grę także przy ustalaniu nowej listy kandydatów. Komisja chciała przez wybór nowych władz przyczynić się do odbudowy w najszerszych kręgach społecznych, ale przede wszystkim w zainteresowanych kręgach polonistycznych — zaufania do Instytutu Badań Literackich. Chcieliśmy także — wychodząc z założenia, że niektóre stanowiska w przyszłej Radzie, w szczególności stanowisko delegata Rady, ma gwarantować zastrzeżony statutem udział Rady w decyzjach — podkreślić w ten sposób odpowiedzialność kierujących osób wobec Rady“.

Przewodniczący zaznaczył ponadto, że przy wysuwaniu kandydatur do Dyrekcji komisja-matka musiała brać pod uwagę przede wszystkim te osoby, które mają zapewnione w Warszawie mieszkanie i miejsce pracy zawodowej.

W wyniku wszechstronnych rozważań komisja-matka zgłosiła następującą listę kandydatów do władz Instytutu:

Przewodniczący Rady Naukowej — prof. Stefan Żółkiewski
 Dyrektor Instytutu — prof. Kazimierz Wyka
 Zastępca dyrektora — prof. Maria Renata Mayenowa
 Sekretarz naukowo-organizacyjny — mgr Jadwiga Rużyło-Pawłowska
 Delegat Rady do Dyrekcji IBL — prof. Czesław Zgorzelski
 Sekretarz Rady Naukowej — mgr Edmund Jankowski

Prof. Zgorzelski wysunął ponadto kandydaturę nieobecnego na posiedzeniu prof. Romana Pollaka na stanowisko delegata Rady do Dyrekcji IBL.

W wyniku tajnego głosowania przewodniczącym Rady Naukowej IBL został wybrany ponownie prof. Stefan Żółkiewski, dyrektorem IBL — ponownie prof. Kazimierz Wyka, zastępcą dyrektora IBL do spraw naukowych — prof. Maria Renata Mayenowa, sekretarzem naukowo-organizacyjnym — mgr Jadwiga Rużyło-Pawłowska, delegatem Rady Naukowej do Dyrekcji IBL — prof. Czesław Zgorzelski, sekretarzem Rady Naukowej — mgr Edmund Jankowski.

Dziękując za wybór przewodniczący Rady Naukowej, prof. Żółkiewski, oświadczył, że będzie się starał działać zgodnie z intencjami Rady Naukowej, która głosem komisji-matki „podkreśliła konieczność stania na straży prac Instytutu, aby kontynuować istotne i przez większość polonistów uznane wartości i osiągnięcia, a jednocześnie walczyć z tym wszystkim, co budziło usprawiedliwioną krytykę w naszym środowisku naukowym“.

Nowo obrany dyrektor Instytutu Badań Literackich, prof. Wyka, zapewnił, że pragnie, by istniejące jeszcze stany nieufności wobec kierownictwa Instytutu zostały rozwiane w świetle praktyki. Za jedno ze swych zadań nowa Dyrekcja uważa nawiązanie jak najbardziej harmonijnej współpracy z katedrami polonistycznymi wszystkich uniwersytetów, gdyż „Instytut, pozostając instytutem akademickim, chciałby być jak najbardziej związany z katedrami, z ich pracą codzienną i całością polonistyki“.

Dyskusję na temat struktury organizacyjnej Instytutu przesunięto — na wniosek prof. Wyki — na powakacyjne posiedzenie Rady Naukowej,

gdyż dopiero wówczas Dyrekcja zbierze odpowiednie materiały i wypracuje projekt do dyskusji.

Następne zagadnienia omawiane na posiedzeniu to: sprawa udziału Instytutu w uczczeniu czterdziestolecia Rewolucji Październikowej, pięćdziesięciolecie śmierci Stanisława Wyspiańskiego, rozpatrzenie stanu przewodów kandydackich magistrów Romana Taborskiego i Zbigniewa Żabickiego.

Dyskusja wyjaśniła, że w obecnych warunkach IBL należy zorganizować otwarte posiedzenie naukowe z odpowiednim referatem związanym tematycznie z Rewolucją Październikową. Sprecyzowaniem tematu i doбором prelegenta zajmie się najbliższe posiedzenie Rady.

W sprawie rocznicy Wyspiańskiego zabrał głos prof. Wyka informując, że w Krakowie działa już komitet obchodu pięćdziesięciolecia śmierci autora *Wesela*, a jednym z członków tego komitetu jest dyrektor IBL; postanowiono zatem zgłosić do sekcji historycznoliterackiej komitetu nazwiska tych osób, które z inicjatywy IBL zadeklarują odczyty lub komunikaty naukowe. Rada Naukowa uznała za wskazane zainteresować tą sprawą profesorów: Jana Dürra-Durskiego, Jana Zygmunta Jakubowskiego, Leona Płoszewskiego, Irenę Sławińską, Stefana Srebrnego, Kazimierza Wykę oraz mgr Anielę Lempicką i Adama Grzymałę Siedleckiego, a z zagranicy prof. Claude Backvisa.

Nawiązując do tych przygotowań prof. Kubacki zwrócił uwagę zebranych na drugą zbliżającą się rocznicę, a mianowicie podwójny jubileusz Słowackiego, przypadający w roku 1959. Mimo że od tej daty dzieli nas jeszcze okres blisko dwuletni, już teraz należy przystąpić do ustalenia programu i rozpocząć prace przygotowawcze, aby uniknąć niedostatecznie przemyślanych i w ostatniej chwili nie zawsze szczęśliwie improwizowanych wystąpień. Pewną pomocą będą wprawdzie doświadczenia zebrane w czasie organizowania Roku Mickiewiczowskiego, ale nie może być oczywiście mowy o mechanicznym kopiowaniu jego programu. Program naukowego zjazdu poświęconego Słowackiemu musi być tak obmyślany, aby nie było referatów peryferyjnych, nie związanych dostatecznie z głównym tematem. Konieczne jest natomiast, by obejmowały one wszystkie zagadnienia, „które służą objaśnieniu dzieł Słowackiego, i te, które oddziałują i mówią o tym, jakie były źródła i geneza tych dzieł“.

Po ożywionej dyskusji uznano za słuszne, by Dyrekcja Instytutu zwróciła się z zaproszeniem do wszystkich polonistów zajmujących stanowiska samodzielnych pracowników nauki zainteresowanych twórczością Słowackiego, aby sformułowali na piśmie projekty lub uwagi co do omawianego zjazdu i ewentualnie zapowiedzieli swój czynny w nim udział poprzez referaty lub komunikaty naukowe. Podobne zaproszenie należy również skierować do neofilologów, gdyby ich prace wiązały się wyraźnie z epoką Słowackiego lub jego twórczością; wreszcie do historyków myśli społecznej i badaczy kierunków ideologicznych.

W toku narad nad zjazdem poświęconym Słowackiemu wyniknęła sprawa zorganizowania ogólnopolskiej narady o innym, szerszym charakterze. Chodzi mianowicie o zjazd polonistów, przypominający charakterem obrady z roku 1950. Prof. Kubacki zaznaczył, że zjazd taki powinien umożliwić wszechstronną dyskusję „oddolną“, w czasie której uczestnicy mogliby się swobodnie wypowiedzieć, jak oceniają dotychczasowy stan naszej dyscy-

pliny, a przede wszystkim — jakie wysuwają dezyderaty na przyszłość. Zjazd o takim charakterze powinien poprzedzić sesję naukową poświęconą Słowackiemu, zwłaszcza że na jego przygotowanie nie potrzeba będzie tak wiele czasu, tu może bowiem w pewnym sensie wystąpić element żywioowości i bezpośredniości. Na taką wymianę myśli z szerszymi masami polonistów nie zdobyliśmy się od lat siedmiu, a odczuwa się obecnie palącą potrzebę porozumienia.

Prawie wszyscy uczestnicy dyskusji wypowiedzieli się za potrzebą zorganizowania ogólnopolskiego zjazdu polonistów w terminie do połowy roku 1958.

Prof. Zgorzelski podkreślił, że „taki zjazd byłby łatwiejszy do zorganizowania i bardziej interesujący, gdyby był poświęcony nie tematyce ściśle określonej, bardziej szczegółowej, ale gdyby był pomyślany z większą dowolnością wyboru tematów i z nachyleniem w stronę metodyczną“. Stanowisko to poparł prof. Żółkiewski, podkreślając ponadto, że „propozycja zjazdu, który by pozwalał [...] prezentować różne wyniki, byłaby rzeczą pożądaną i w obecnej zmienionej atmosferze międzynarodowej pozwoliłoby to nam po raz pierwszy sprowadzić tych, którzy pracują nad literaturą polską za granicą [...]“.

Prof. Libera zabrał głos w sprawie organizacyjnej strony zjazdu, zwracając uwagę, iż zagadnienie to leży również w sferze zainteresowań Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, które poprzez swe oddziały ma dobre powiązania terenowe z ogółem polonistów interesujących się sprawami naukowymi; byłoby więc pożądane, aby zwołanie zjazdu było imprezą wspólną, podobnie zresztą jak w roku 1950. Co do tematyki zjazdu, prof. Libera uważa, że powinna ona dotyczyć kluczowych kwestii, które znajdują się w ogniu ostatnich dyskusji, a więc: oceny działalności IBL, zagadnienia dwudziestolecia, współczesności itp.

W wyniku dalszej narady postanowiono, aby i w sprawie ogólnopolskiego zjazdu zwrócić się z ankietą do wszystkich polonistów samodzielnych pracowników nauki o wypowiedzenie się na temat programu zjazdu i ewentualnego udziału w nim przez zgłoszenie referatu. Pomocniczy pracownicy nauki mogliby na obydwu zjazdach przedstawić komunikaty z zakresu swoich specjalności.

Następnie prof. Wyka omówił sprawę serii *Studia Historyczno-literackie*, wydawanej przez Instytut Badań Literackich w Ossolineum. Obecnie Instytut pragnie zakończyć wydawanie serii o dotychczasowym charakterze — po wydrukowaniu kilku prac już złożonych i zaplanowanych oraz po ewentualnym przygotowaniu tomu ostatniego, na który by się złożyły studia kadry założycielskiej Instytutu. Ponieważ jednak dalsze wydawanie interpretacyjnych prac historycznoliterackich jest oczywistą koniecznością, Instytut proponuje zorganizowanie nowej serii, pod wspólną redakcją IBL oraz przedstawicieli katedr polonistycznych. Kwalifikowaniem prac do druku zająłby się specjalny komitet redakcyjny, przy czym — według zdania prof. Kubackiego — należałoby starać się o to, aby w Komitecie tym byli reprezentowani badacze różnych epok i przedstawiciele różnych kierunków metodologicznych.

W sprawach bieżących prof. Wyka zakomunikował, że mgr mgr Roman

Taborski i Zbigniew Żabicki wypełnili wszystkie warunki niezbędne do przeprowadzenia publicznej obrony ich prac kandydackich; szczegóły będą przedstawione przez Dyрекcję na najbliższym posiedzeniu Rady Naukowej.

W końcowej części posiedzenia Rada Naukowa — na podstawie wniosków referowanych przez prof. Wykę — uchwaliła szereg awansów personalnych pracowników IBL na stopień adiunkta i starszego asystenta. Przy tej okazji wynikła obszerniejsza dyskusja na temat warunków, jakie musi spełniać pomocniczy pracownik nauki awansujący do stopnia adiunkta. Zdaniem większości członków Rady Naukowej — niezależnie od ogólnych kwalifikacji, które warunkują wszelkie awanse służbowe — ubiegający się o stopień adiunkta powinien mieć przynajmniej rozpoczętą rozprawę kandydacką; uznano jednak zarazem, że Rada Naukowa może dopuszczać wyjątki od tej zasady.

Na podstawie stenogramu opracował

E. J.

POSIEDZENIE RADY NAUKOWEJ IBL PAN

z 12 października 1957

Porządek dzienny posiedzenia Rady Naukowej IBL w dniu 12 października 1957 obejmował następujące sprawy:

1. Przygotowanie do obchodu czterdziestolecia Rewolucji Październikowej,
2. Uczczenie pięćdziesięciolecia śmierci Stanisława Wyspiańskiego,
3. Polonistyczny Biuletyn Informacyjny,
4. Zatwierdzenie planu badań Instytutu na r. 1958,
5. Sprawy wydawnicze,
6. Sprawy bieżące,
7. Wolne wnioski.

Na wstępie prof. Stefan Żółkiewski odczytał komunikat w sprawie wejścia w skład Rady doc. Ewy Korzeniewskiej — na zasadzie § 21 p. C Statutu IBL.

Przystępując do pierwszego punktu porządku obrad przewodniczący udzielił głosu prof. Kazimierzowi Wyce, który zreferował wytyczne Prezydium Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, Kolegium Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego oraz Prezydium PAN w sprawie sposobu uczczenia przez placówki naukowe 40 rocznicy Rewolucji Październikowej. Przewiduje się odbycie na terenie instytutów Akademii konferencji naukowych związanych z ich własną dyscypliną, niezależnie od centralnej sesji naukowej PAN.

W imieniu Dyrekcji IBL prof. Wyka zgłosił wniosek, aby w pierwszych dniach listopada odbyć otwarte posiedzenie Rady Naukowej, na którym prof. Henryk Markiewicz wygłosiłby referat pt. *Radziecka nauka o literaturze w świetle ostatnich dyskusji teoretycznych*¹.

Wniosek został przyjęty. Termin otwartego posiedzenia Rady ustalono na 4 listopada 1957.

¹ Od Redakcji: referat ten drukujemy w bieżącym zeszycie PL, s. 237—252.